

Timo Heinonen kok ym.

Kirjallinen kysymys varmuusvankeuden käyttönoton arvioimisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Rikosseuraamuslaitoksen mukaan vankiloissamme on tällä hetkellä 5—10 vankia, jotka ovat vapauduttuaan suurella riskillä vaaraksi muille ihmisille. Saman käsityksen jakavat myös useat asiantuntijat, joiden mukaan suomalaisissa vankiloissa on pieni ryhmä ihmisiä, joiden ei koskaan tulisi vapautua. Suomen lainsäädännöstä puuttuvat kuitenkin keinot, joilla vangin vaarallisuuteen perustuvaa eristämistä voidaan jatkaa, ellei vangilla ole vakavia mielenterveydellisiä sairauksia.

Varmuusvankeus mahdollistaisi erittäin vaarallisten vankien eristämisen jatkamisen sekä parantaisi yhteiskunnan ja yksittäisten ihmisten turvallisuutta. Pohjoismaista varmuusvankeus on käytössä Tanskassa ja Norjassa. Oikeusministeriön laatiman Elinkautisvankeja koskevan lainsäädännön ja vapauttamismenettelyjen kehittämistarpeiden arviomuistion mukaan Norjassa varmuusvankeus on *"pituudeltaan määrittelemätön rangaistus, joka voidaan tuomita, jos henkilö on syyllistynyt vakavaan rikokseen ja tuomioistuin arvioi rikoksen uusimisen olevan todennäköistä... Tuomioistuin määrää varmuusvankeudelle vähimmäis- ja enimmäisajan, ja tuomittu voidaan vapauttaa hänen suoritettuaan määrätyn vähimmäisajan. Tuomioistuin voi kuitenkin syyttäjän vaatimuksesta pidentää enimmäisaikaa viiden vuoden välein. Tuomittu voidaan siis pitää varmuusvankeudessa loppuelämänsä. Määräyksiä varmuusvankeuteen on noin 15 vuosittain."*

Korkeaa lukua perustellaan sillä, ettei Norjassa ole erikseen elinkautista tuomiota käytössä. Todennäköisesti Suomessa varmuusvankeuteen määrättyjen määrä olisi täten merkittävästi alempi. Tanskan malli poikkeaa luonteeltaan Norjan mallista, sillä se on *"...pituudeltaan määrittelemätön rangaistus, joka voidaan tuomita, jos henkilö on syyllistynyt vakavaan rikokseen ja hänen arvioidaan olevan vaara toisten elämälle ja varmuusvankeus arvioidaan välttämättömäksi. Varmuusvankeudesta päättää tuomioistuin, ja tuomiota edeltää aina mielentilatutkimus. Varmuusvankeuteen tuomitaan viideksi vuodeksi, jonka jälkeen tuomioistuin arvioi tarpeen jatkaa varmuusvankeutta. Jos tuomiota jatketaan, arvioi tuomioistuin jatkoon tarpeen joka toinen vuosi. Tuomioistuin päättää myös vapauttamisesta."* Suomessa muun muassa Rikosseuraamuslaitos ja Syyttäjälaitos peräänkuuluttivat lausunnoissaan Norjan mallin perusteellista lisätutkimista.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 153/2020 vp

Onko hallitus arvioimassa erittäin vaarallisten vankien eristämismahdollisuuksia sekä varmuusvankeutta?

Helsingissä 9.3.2020

Timo Heinonen kok
Janne Heikkinen kok
Pauli Kiuru kok
Pia Kauma kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Heikki Vestman kok
Wille Rydman kok
Mia Laiho kok
Jukka Kopra kok